

TA-9106 AZE: AZƏRBAYCANDA HASILAT SƏNAYESİNDƏ
BENEFİSİAR SAHİBLİK MƏLUMATLARININ AÇIQLANMASINA DAİR
YOL XƏRİTƏSİNİN TƏTBİQİNƏ DƏSTƏK (49451-001)

MƏSLƏHƏTLƏŞMƏ SƏNƏDİ: BENEFİSİAR SAHİBLİYİN TƏRİFİ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MALİYYƏ NAZİRLİYİ
(İCRAÇI AGENTLİK)

və

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT NEFT FONDU
(TƏTBİQ EDƏN AGENTLİK)
Üçün Tərtib Olunub.

28 noyabr 2018-ci il

Mündəricat

1. Giriş	4
a. Ümumi qeydlər	4
b. Benefisiar sahibliyin açıqlanması nədir?	5
c. İcbari açıqlamanın üstünlükləri	6
d. Digər ölkələr və beynəlxalq forum nə edir?	7
2. Benefisiar sahibliyin açıqlanmasının komponentləri	10
3. Təklif edilən benefisiar sahiblik tərfi	13
4. Məsləhətləşmə	15
a. Respondentin məlumatları	16
b. Sahiblik və idarə məsələsi – həm birbaşa, həm də dolaylı	16
c. Benefisiar sahibin “fiziki şəxs” olması barədə ümumi qaydaya istisnalar	17
d. Siyasi nüfuz sahibləri (SNS-lər) məsələsini necə həll etməli?	18
e. Hansı sahiblik dərəcəsi benefisiar marağın açıqlanmasına səbəb olmalıdır? ...	20
f. Hesabatın dəqiqlik dərəcəsi	21
g. Benefisiar sahibliyin açıqlanması hansı hüquqi şəxslərə tətbiq edilməlidir?	21
5. İrəliyə baxış – növbəti mərhələlərdə nəzərə alınmalı olan digər məsələlər	24
a. Qanunvericilikdə tətbiqetmə metodu	24
b. Hansı məlumatlar toplanmalıdır?	24
c. Açıq ya məhdud giriş?	24
d. Əgər giriş açıqdırsa təhlükəsizlik barədə məntiqli narahatlığı olanlar üçün istisna olmalıdır mı?	24
e. Nisbi əhəmiyyət	25
f. İmkan yaradan və məhdudlaşdıran faktorlar	25
6. Sorğunun təqdim edilməsi	26

Əlavə: Sorğu

Qısaltmalar lüğəti

AİB	Asiya İnkişaf Bankı
ÇPYQ Qanunu	Cinayət Yolu ilə Əldə Edilmiş Pul Vəsaitlərinin və ya Digər Əmlakın Leqallaşdırılmasına və Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsinə Qarşı Mübarizə Haqqında Qanun
ÇPYQD4	AB-nin Dördüncü Çirkli Pulların Yuyulmasına Qarşı Direktivi
ÇPYQD5	AB-nin Beşinci Çirkli Pulların Yuyulmasına Qarşı Direktivi
BDO	BDO Azərbaycan
HSŞK	Hasilat Sənayesində Şəffaflıq üzrə Komissiya
HSŞT	Hasilat Sənayesində Şəffaflıq Təşəbbüsü
AB	Avropa Birliyi
MTİQ	Maliyyə Tədbirləri üzrə İşçi Qrupu
İBSR	İctimai Benefisiar Sahiblik Reyestri
SNS	Siyasi Nüfuz Sahibləri
BSYX	Azərbaycan Respublikasının Mədən Sənayesində Benefisiar Sahiblik Məlumatlarının Açıqlanmasına dair Yol Xəritəsi
ARDNF	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu
BK	Birləşmiş Krallıq

1. Giriş

a. Ümumi qeydlər

- 1.1. “BDO Azərbaycan” MMC, “Engaged Consulting Limited” (Birləşmiş Krallıq) və “Michael Barron Consulting Ltd” (Birləşmiş Krallıq) (bundan sonra birlikdə “Məsləhətçilər”) Azərbaycanda Benefisiar Sahibliyin Açıqlanmasına dair Yol Xəritəsinin tətbiqinə (BSYX) dəstək layihəsi üzrə benefisiar sahibliyin tərfi barədə bu Məsləhətləşmə Sənədini təqdim etməkdən məmnuniyyət duyur.¹
- 1.2. Asiya İnkişaf Bankı (AİB) İcraçı Agentlik olaraq Azərbaycanın Maliyyə Nazirliyi (MN) və Tətbiq edən Agentlik olaraq Azərbaycan Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) müraciətinə müvafiq olaraq ölkənin hasilat sənayesində daha irəli şəffaflıq tədbirlərinin görülməsi məqsədilə layihəni maliyyələşdirir. AİB BDO-nun rəhbərliyində BSYX-nin tətbiqi layihəsi üçün Məsləhətçilər seçib.
- 1.3. Benefisiar sahibliyin açıqlanması hasilat sənayesi sektoruna qarşı vətəndaşlarda, hökumətdə, sənaye iştirakçıları və həm yerli, həm də beynəlxalq maliyyə təminatçıları arasında inam və əminliyin yaradılmasında əhəmiyyətli addımdır. Şirkətlərin benefisiar sahiblərinin açıqlanması istiqamətində global cərəyan var.
- 1.4. Azərbaycan öz neft, qaz və mədən sektoruna investisiya və maliyyə cəlb etdiyi üçün o, hasilat sənayesi sektorunda fəaliyyət göstərən şirkətlərin benefisiar sahiblərinə münasibət də daxil olmaqla daha böyük şəffaflıq gözləntiləri ilə uyğunlaşmaq istəyəcək. Azərbaycan belə investisiya və maliyyənin cəlb edilməsində bir çox ölkə ilə yarış içində olub və olacaq, və daha çox şəffaflıq təklif edən ölkələr bu işdə daha çox qalib ola bilər. Hökumətlərin vergidən yayınma, korrupsiya və çirkli pulların yuyulmasını cilovlamaq istəyi şirkətlərin benefisiar sahibliyinə global diqqətin əsas aparıcı faktorlarındanıdır. Beynəlxalq investitorlar və maliyyə təminatçıları tərəfindən artırılmış şəffaflıq tələbləri də başlıca faktordur.
- 1.5. Hal hazırda BSYX-nin tətbiqi layihəsinin bir hissəsi kimi üç hesabat yayımlanmışdır və ARDNF-in sayından yüklənə bilər. Hər bir hesabat həm ingilis, həm də Azərbaycan dillərində mövcuddur.
- 1.6. Bu məsləhətləşmə prosesi hər tərəfdən olan maraqlı tərəflər üçün prosesin ilk mərhələsində şərhlərin və məlumatların verilməsi üçün fürsətdir və bir çox maraqlı tərəfi, o cümlədən dövlət agentlikləri, bütün sahələrdəki bizneslər (tək neft və qaz şirkətləri deyil), qeyri hökumət təşkilatları və vətəndaşları şərh verməyə həvəsləndirir. Maraqlı tərəflərin şərhləri yazılı formada, ya bu Məsləhətləşmə Sənədinə cavab olaraq və ya seçdikləri hər hansı formatda

¹ 2016-cı ilin dekabr ayında yayımlanan “Azərbaycan Respublikasının Mədən Sənayesində Benefisiar Sahiblik Məlumatlarının Açıqlanmasına dair Yol Xəritəsi”:
<https://www.oilfund.az/storage/images/ubwurm4ywd.pdf>

ayrıca təqdim etmələri xahiş olunur. Maraqlı tərəflərin rəyləri ingilis və Azərbaycan dillərində qəbul edilir.

1.7. Məsləhətləşmə prosesi dəvət edilmiş maraqlı tərəflərin birbaşa ARDNF, HSŞK, AİB və Məsləhətçilərlə qarşılıqlı əlaqədə ola biləcəkləri 2019-cu ilin fevral ayının birinci yarısında Bakıda keçiriləcək plenar məsləhətləşmə tədbiri ilə yekunlaşacaq. Bu tədbir üçün qeydiyyat uyğun bir vaxtda keçiriləcək. Məsləhətləşmə prosesində bütün maraqlı tərəflərin iştirakı əldə oluna bilən ən yaxşı geniş əsaslı dəstəyi təmin etməklə Hökumətin qərar qəbulədən orqanlarına öz yollarında irəliləməkdə bələdçilik etməyi hədəfləyir.

1.8. Bu prosesin qalan hissəsi üçün cədvəl aşağıdakı kimidir:

Artıq tamamlanıb	Hesabatlar benefisiar sahibliyin açıqlanması sahəsində ümumi qlobal landşaftda qabaqcıl beynəlxalq təcrübə və Azərbaycanda benefisiar sahibliyin tərfi üçün variantlar və məsləhətlər barədə yayımlanmışdır.
2019-cu ilin fevral ayının ortasına kimi	Azərbaycan üçün təklif olunan benefisiar sahiblik tərifləri ilə bağlı maraqlı tərəflərin şərh və məlumat təmin edə biləcəyi məsləhətləşmə fazası.
2019-cu ilin fevral ayının ortası	Maraqlı tərəflərin daha çox rəy bildirə biləcəyi məsləhətləşmə tədbiri.
2019-cu ilin may ayına kimi	Benefisiar sahiblik məlumatlarının toplanması və yoxlanmasının praktiki tətbiqi, o cümlədən təklif edilən qanunvericilik layihəsi barədə ətraflı hesabatlar.
2019-cu ilin iyunundan iyuluna kimi	Benefisiar sahibliyin açıqlanmasının tətbiq mexanizmi, o cümlədən məlumat toplama metodu və hüquqi yanaşma barədə ikinci məsləhətləşmə.
2019-cu ilin iyul ayından sonra	Digər maarifləndirici tədbir və nəşrlər.

b. Benefisiar sahibliyin açıqlanması nədir?

1.9. Benefisiar sahiblik nəticə etibarilə bir şirkət və ya ticarət fəaliyyətindən birbaşa və ya dolaylı fayda təmin edən fiziki şəxsə aid edilir. Benefisiar sahibliyin açıqlanmasının vahid qlobal standartı yoxdur. Müxtəlif təfərrüatlı təriflər var və bu layihə Azərbaycan üçün uyğun tərifin tərtib edilməsini əhatə edir.

1.10. Benefisiar sahibliyin açıqlanması maraqlı tərəflərə əslində kimin hasilat sənayesində qazanılan gəlirdən faydalandığını və ya sektorda iştirak edən şirkətləri idarə etdiyini və hesabatlılığı artırdığını müəyyənləşdirməyə imkan verir. Benefisiar sahibliyin açıqlanması hasilat sənayesində gəlirin həqiqi benefisiarlarının qeyri-şəffaf qurama şirkətlərin arxasında gizlənməyinin və ya gəlirin hesabatının verilməsindən və vergidən yayınma, maraqlar toqquşmasının gizlədilməsi və ya çirkli pulların yuyulması, korrupsiya fəaliyyəti ilə məşğul olmaq və ya maliyyə cinayəti və ya zorakılıq, o cümlədən terrorizm fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün qarışıq korporativ və ya digər hüquqi strukturlardan istifadə etməsinin qarşısını alır. Benefisiar sahibliyin açıqlanması həmçinin maraqlı tərəflərə kimin hasilat sənayesinə investisiya

qoyduğunu və siyasi nüfuz sahibləri (SNS-lər) ilə hər hansı əlaqənin olub olmadığını görmək üçün şəffaf baxış təmin edir, beləliklə lisenziyalaşdırmada potensial maraqlar toqquşmasının qarşısının alınmasına imkan yaradır. Hasilat Sənayesində Şəffaflıq Təşəbbüsü (HSŞT) təklif edir ki, hesabat üçün SNS sahibliyin çərçivəsi ümumi benefisiar sahibliyin açıqlanması çərçivəsindən çox daha aşağı səviyyədə qoyulsun. Bu ən azından bir neçə HSŞT tətbiq edən ölkələrdə praktika halını alır.

- 1.11. Azərbaycan 10 mart 2017-ci il tarixdə HSŞT üzvlüyündən çıxmasına baxmayaraq, AH tərəfindən ölkənin hasilat sənayesinə gəlirlərin şəffaflığını təmin edilməsi barədə qərarı yüksək səviyyədə təsdiq edilmişdir və "Hasilat sənayesində şəffaflığın və hesabatlılığın artırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 05 aprel 2017-ci il tarixli Fərmanında bu səy öz əksini tapmışdır². Bu Fərmanda qeyd edilmişdir ki, hasilat sənayesinə aid məlumatlar beynəlxalq standartlara uyğun olaraq tamliqlə açıqlanmalıdır. Bu Fərmana əsasən bunun üçün texniki və təşkilati dəstəyin təmin edilməsi məqsədi ilə ARDNF himayəsi ilə Hasilat Sənayesinin Şəffaflığı üzrə Komissiyası (HSŞK) yaradılmışdır. HSŞK-nin Katibliyi həmçinin ARDNF-da yerləşir.
- 1.12. Benefisiar sahibliyin açıqlanması hələ də bir konsept kimi inkişaf edir. Bir çox ölkə, o cümlədən Azərbaycan, benefisiar sahiblik konseptini çirkli pulların yuyulması qanunlarının bir hissəsi kimi öz qanunvericiliyinə daxil etmişdir. Bununla belə, bu məlumatın ictimaiyyətə açıqlanması hasilat sənayesi sektoru ilə əlaqəli şirkətlər üçün sektorda idarəetmənin genişlənməsi və hesabatlılığın artırılması ilə daha geniş fayda təmin edə bilər.

c. İcbari açıqlamanın üstünlükləri

- 1.13. Benefisiar sahibliyin açıqlanması aşağıdakılar üçün əsasdır:
 - a. Vətəndaşlar, dövlət, yerli və beynəlxalq sənaye iştirakçıları, investorlar və kreditorlar üçün hasilat sənayesinə etimadın möhkəmlənməsi;
 - b. Benefisiar sahibliyin şəffaflığı üçün, Tamliq Hüquqi Ekspertizası və Öz Müşrətini Tanı tələblərinə cavab vermək məqsədi ilə, investorların və maliyyə provayderlərinin tələblərinin təmin edilməsi;
 - c. Dövlətlərə asanlıqla əlçatan və etibarlı vergidən yayınmaya, korrupsiyaya, çirkli pulların yuyulması, terrorizmin maliyyələşdirilməsinə və s. qarşı mübarizə aparmaq üçün zəruri olan məlumatın verilməsi;
 - d. Hesabatlılığın artırılması və maraqlı tərəflərə hasilat sənayelərinin gəlirlərinə həqiqətdə kimin nəzarət və/və ya onlardan mənfəət əldə etməsinin yoxlmasına icazə verilməsi;

² <http://e-qanun.az/framework/35174>, həmçinin <http://e-qanun.az/framework/35174>.

- e. Açıqlanmamış, əsasən də SNS-lərə aid maraqların toqquşmasının qarşısının alınması; və
- f. Maraqlı tərəflərin milli hasilat sənayesi sahəsində kimlərin sərmayə qoyduğu və nəzarət etdiyi barədə aydın təsəvvürü olmasının təmin edilməsi.

d. Digər ölkələr və beynəlxalq forum nə edir?

Avstraliya

- 1.14. Ölkə 2013-cü ildə HSŞT konfransı keçirmişdir və 2016-cı ildə HSŞT namizədliyinə müraciət etmək niyyətini elan etmişdir. Avstraliya çoxtərəfli qrup təşkil edib və o zamandan bəri ÇTQ hazırlıq işlərini görür, amma hələ rəsmi müraciət ərizəsi verəcək. Hazırlıq işləri benefisiar sahibliyin açıqlanmasını da əhatə edir.

İndoneziya

- 1.15. 2018-ci ilin mart ayında Prezident, 2019-cu ilin mart ayından etibarən bütün şirkətlərə öz benefisiar sahiblərini açıqlamaq öhdəliyi yaradan qaydalar qəbul etdi.

Qırğızıstan Respublikası

- 1.16. Ölkə HSŞT-nin 2014-cü ildə benefisiar sahiblikdə şəffaflıq haqqında pilot layihəsində iştirak etdi. Bu zamandan bəri hökumət benefisiar sahibliyin açıqlanmasını qanuniləşdirib. İlk dəfə 2014-cü ildə Yerin Təkinin İstifadəsi haqqında Qanunu dəyişərək bütün mədən lisenziyası üçün müraciət edənlərə benefisiar sahiblik məlumatlarını təmin etmələrini məcburi etmişdir. HSŞT Qırğızıstan Respublikasını benefisiar sahibliyin açıqlanması ilə bağlı HSŞT Kürsüsünün ilk mükafatı ilə təltif etdikdə bu dəyişiklikliyi vurğuladı.

Monqolustan

- 1.17. Monqolustanın hələ benefisiar sahiblik üçün hüquqi təminatı olmasa da, lakin o, hazırda HSŞT-nin benefisiar sahibliyin açıqlanmasını qanunvericiliyə daxil edən xüsusi qanununu qəbul etmək prosesini keçir. Eyni zamanda o, sahibliyin açıqlanması üçün könüllü rejim tətbiq edir

Birləşmiş Krallıq

- 1.18. BK çox illər ərzində şəffaflıq və benefisiar sahibliyin açıqlanmasında liderlik nümayiş etdirmişdir. BK benefisiar sahiblik reyestri “Əhəmiyyətli Nəzarətə Sahib Şəxslərin Reyestri” adlanır. Hazırkı BK hökuməti BK-dan asılı ərazilərdə benefisiar sahiblik reyestrlərinin təqdim edilməsi məcburiyyətini gətirmək yoluyla liderliyini qorudu. Məsləhətçilər anlayırlar ki, BK hökuməti

benefisiar sahibliyin açıqlanmasının qlobal səviyyədə təşviq edilməsi üçün yollar axtarmağa davam edir.

Ukrayna

- 1.19. 2014-cü ildəki inqilaba cavab olaraq hökumət, bir sıra anti-korrupsiya qanunları, o cümlədən bütün iqtisadiyyatı əhatə edən benefisiar sahiblik reyestrini hazırki şirkət reyestrinin bir parçası kimi tətbiq etmək üçün qanun qəbul etdi. Ukrayna benefisiar sahibliyin ictimai reyestrini qanunvericiliyinə daxil edən ilk ölkələrdən idi.

Zambiya

- 1.20. Zambiya hazırda öz HSŞT benefisiar sahiblik yol xəritəsini tətbiq edir və öhdəliyinə götürdüyü benefisiar sahibliyin açıqlanması fəaliyyətini 31 dekabr 2015-ci ilə qədərki tarixi əhatə edən HSŞT hesabatına daxil edib. Hökumət, bütün iqtisadiyyatı əhatə edən ictimai benefisar sahiblik reyestrini qüvvəyə mindirib və 2019-cu ilin ortalarında bu qanunvericiliyi tətbiq etməyi düşünür.

Hasilat Sənayesində Şəffaflıq Təşəbbüsü

- 1.21. HSŞT dövlətlərin namizədlik üçün müraciət etməyi seçdikləri könüllü təşəbbüsdür və onun tətbiqini dəstəkləyən hər hansı beynəlxalq razılaşma və ya digər öhdəlik yoxdur. HSŞT Standartının hazırki versiyası 2016-cı ildə razılaşdırılıb və benefisiar sahibliyin açıqlanması barədə maddələr ehtiva edir. Benefisiar sahibliyin açıqlanması 1 yanvar 2020-ci il tarixindən etibarən məcburi olacaq və tətbiq edən ölkələrdən 1 dekabr 2016-cı ilə qədər yol xəritələrini təqdim etməkləri istənmişdir.³

Avropa Birliyi

- 1.22. 2015-ci ilin may ayında AB dördüncü Çirkli Pulların Yuyulmasına Qarşı Direktivi (ÇPYQD4) və ardından beşinci Çirkli Pulların Yuyulmasına Qarşı Direktivi (ÇPYQD5) qəbul etdi. Bunlar AB üzv ölkələrinə benefisiar sahiblik üçün ictimai reyestr təqdim etmək tələbini təqdim edir.

Maliyyə Tədbirləri üzrə İşçi Qrupu

- 1.23. G7 özünün çirkli pulların yuyulması və terroristlərin maliyyələşdirilməsinə qarşı səylərin əsas hissəsi kimi MTİQ-ni 1989-cu ildə təsis etdi. Bu hələ də Maliyyə Tədbirləri üzrə İşçi Qrupunun (MTİQ) diqqət dairəsidir. MTİQ standartları müəyyən edir, siyasətləri hazırlayır və məsləhət verir. Onun

³ O zaman HSŞT tətbiq edən ölkə olmaqda davam edən Azərbaycan, 2016-cı ilin dekabr ayında Azərbaycanda hasilat sənayesi üçün BSYX-sini tamamlayıb təqdim etdi.

əsas sənədi MFVQ-nin çirkli pulların yuyulması və terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə üçün 40 standart müəyyən edən *Məsləhətləridir*⁴.

- 1.24. 24 sayılı Məsləhət şirkətlərin (mətnə “hüquqi şəxslər” kimi istinad edir) benefisiar sahibliyi məsələsini müzakirə edir və qeyd edir:

Ölkələr hüquqi şəxslərin çirkli pulların yuyulması və terroristlərin maliyyələşdirilməsi məqsədilə sui-istifadəsinin qarşısının alınması üçün tədbirlər görməlidirlər. Ölkələr əmin olmalıdırlar ki, benefisiar sahiblik və hüquqi şəxslərin idarəsi ilə bağlı səlahiyyətli orqanlar tərəfindən vaxtında əldə edilə bilən və ya giriş edilə bilən adekvat, dəqiq və vaxtlı-vaxtında məlumat var.

- 1.25. 25 sayılı Məsləhət eyni qaydada əmanət məsələsini müzakirə edir.

⁴ <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf>

2. Benefisiar sahibliyin açıqlanmasının komponentləri

2.1. İcbari benefisiar sahibliyin açıqlanması rejiminin uğurlu olması üçün bir neçə məsələni həll etmək lazımdır. Bura aşağıdakıların aydınlaşdırılması daxildir:

- a. benefisiar sahibliyi həddini müəyyən etmək üçün meyarlar (SNS-lər və, açıqlama üçün mümkün istisnalar, açıqlamanı tələb edən hədləri) daxil olmaqla “benefisiar sahib” anlayışının nə olması;
- b. iştirakın ölçüsü, ad, ünvan, vətəndaşlıq və s. kimi açıqlanmalı olan detallar;
- c. əhatə dairəsi, məlumatların toplanması və açıqlanma mexanizmləri, hesabatlılıq dairəsinə daxil şirkətlərin kateqoriyaları, məlumatın necə toplanması və sonradan necə hesabat verilməsi (misal üçün, ictimaiyyətə açıq və ödənişsiz olan hüquqi şəxslərin reyestri vasitəsi ilə);
- d. yoxlama prosesi və hesabatın verilməməsi və ya hesabatda düzgün olmayan məlumatların göstərilməsinə görə sanksiyalar
- e. qeyri-müəyyənliyin olmaması üçün hər hansı hüquqi maneələri aradan qaldırmaq daxil, benefisiar sahiblik anlayışının tətbiq edilməsi üçün istifadə olunan qanunvericilik prosesi.

2.2. Baxmayaraq ki, vahid, universal tətbiq olunan “benefisiar sahiblik” tərfi mövcud deyildir, müqayisə üçün seçilmiş ölkələr tərəfindən istifadə olunan və beynəlxalq institutlar tərəfindən hazırlanan təriflər arasında güclü uyğunluq mövcuddur. Hər hansı belə tərifin əsas elementləri aşağıdakı kimi ümumiləşdirilə bilər:

- a. tərif (və ümumilikdə məcburi benefisiar sahibliyin açıqlanması rejimi) aydın, qısa və hüquqi cəhətdən məcburi olmalıdır;
- b. benefisiar sahib ümumiyyətlə fiziki şəxs olmalıdır, amma dövlət orqanı və ya tanınmış fond birjasında listinqə daxil edilmiş şirkət də ola bilər;⁵
- c. benefisiar sahib birbaşa və ya bir neçə hüquqi şəxs vasitəsilə dolayı yolla sahibliyi həyata keçirə bilər;
- d. benefisiar sahiblik sahibliyi, iqtisadi marağı və nəzarəti əhatə edir, həmçinin şirkətdə heç bir paya sahib ola bilməyən, amma direktorların əksəriyyətini təyin etmək və ya vəzifədən azad etmək kimi nəzarəti həyata keçirməyə imkan verən səsvermə və ya digər hüquqlara malik ola bilən şəxslər daxil olmaqla;
- e. şəxsə aid açıqlanmalı məlumatlar ən azından ad, doğum tarixi, vətəndaşlıq, ünvan, şəxsin benefisiar sahibliyi necə həyat keçirilməsi və sahibliyin və ya nəzarətin səviyyəsi barədə məlumatları əhatə edir;
- f. hər hansı istisna barədə aydınlıq – fond birjasının listinqə daxil edilmiş şirkətlər və ya tamliqlə dövlətin mülkiyyətində olan müəssisələr;

⁵ Tanınmış birjalar adətən müəyyən edilmiş həddən artıq marağa malik əhəmiyyətli payçıların ictimaiyyətə açıqlanmasını təmin edən öz açıqlama öhdəliklərinə malikdirlər. Misal üçün, BK-nın Maliyyə Xidmətləri Orqanının (MXO) Şəffaflıq Öhdəlikləri Direktivi (Açıqlama və Şəffaflıq Qaydaları) Instrumenti 2006 5.1.2.

Baxın: https://www.handbook.fca.org.uk/instrument/2006/2006_70.pdf

- g. fiziki şəxs benefisiar sahiblərin və SNS-lərin hesabatlılıq həddi; və
h. SNS-lər açıqlanmalıdır və ümumiyyətlə digər benefisiar sahiblərlə müqayisədə daha da sərt rejimə tabe olmalıdırlar.

2.3. Benefisiar sahiblik tərifinin əsas elementləri barədə ümumi razılaşma mövcud olmasına baxmayaraq, müqayisəli ölkələr (Avstraliya, İndoneziya, Qırğızıstan Respublikası, Monqolustan, Birləşmiş Krallıq, Ukrayna və Zambiya) və təşkilatlar/təşəbbüslər (HSŞT, AB və MTİQ) aşağıdakı 1 sayılı Cədvəldə ümumiləşdirildiyi kimi əsas elementlərin bəzi aspektlərinə dair fərqli yanaşmalar qəbul etmişdirlər.

1 sayılı Cədvəl: Azərbaycanda mövcud təriflə müqayisədə (mövcud qanunvericilik və hasilat sənayesi üçün təklif edilən) müqayisə edilən ölkələr, təşkilatlar və təşəbbüslər üçün benefisiar sahiblik təriflərinin xülasəsi (SNS-lər daxil olmaqla)

Müqayisə üçün müqayisə üçün seçilmiş ölkələr və beynəlxalq institutlar/təşəbbüslər		Fiziki Şəxslər	Sahiblik və Nəzarət	Birbaşa və dolayı sahiblik	Ümumi hədd (%)	Fond Birjalarının İstisnası	Hökumət İstisnası	SNS-lər
Avstraliya		✓	✓	✓	25	X	X	✓
İndoneziya		✓	✓	✓	25	X	X	X
Qırğızıstan Respublikası	HSŞT	✓	✓	✓	5	X	X	✓
	Qanun	✓	✓	✓	10	X	X	✓
Monqolustan (qanun layihəsi)		✓	✓	✓	20	X	X	✓
Birləşmiş Krallıq		✓	✓	✓	25	✓	X	✓ ^a
Ukrayna		✓	✓	✓	25	X	X	✓ ^b
Zambiya ^c	HSŞT	✓	✓	✓	Yoxdur	X	X	✓
	Qanun	✓	✓	✓	25	X	X	X
HSŞT		✓	✓	✓	5-25	✓	X	✓
AB		✓	✓	✓	25	✓	X	✓
MTİQ		✓	✓	✓	25	X	X	✓
Azərbaycan	Mövcud qanun	X	✓	✓	X	X	X	✓
	Təklif	✓	✓	✓	20	X ^c	✓	✓

^a Baxmayaraq ki, bu ayrıca qanunvericilikdə göstərilmişdir.

^b BK ilə eyni qaydada.

^c BSAYX-ın icrasından sonra 3-5 il ərzində fond birjası ilə bağlı istisna tətbiq edilməsi nəzərdən keçirilməlidir. Bu məsələnin ətraflı müzakirəsi üçün 5.17-ci bəndə baxın.

Mənbə: Məsləhətçilərin araşdırmaları; ətraflı məlumat üçün 2 sayılı Hesabata baxın

2.4. Benefisiar sahiblik tərifinin ilk üç komponenti ilə bağlı bütün müqayisə üçün seçilmiş ölkələr, təşkilatlar və təşəbbüslər arasında tam razılıq əldə edildiyi üçün (yəni, benefisiar sahibin fiziki şəxslər olması zərurəti, hüquqi sahiblik və ya faktiki nəzarət və birbaşa və ya dolayı sahiblik və nəzarət hüququnun olmasından asılı olmayaraq fiziki şəxsin tərifdə öz əksini tapması zərurəti). Azərbaycanda hasilat sənayesi üçün təklif edilən tərif benefisiar sahibin “fiziki şəxs” olması tələbini ehtiva edəcək.

- 2.5. Mayisə üçün seçilmiş ölkələr arasında SNS-lərə dair məsələnin necə həll edilməsi barədə yekun razılıq olmadığı üçün Azərbaycanda hasilat sənayesi üçün təklif edilən tərif beynəlxalq qabaqcıl təcrübəyə əsasən həm xarici, həm də yerli SNS-ləri daxil edəcək.
- 2.6. Müqayisə üçün seçilmiş ölkələr və təşkilatlar/təşəbbüslər benefisiar sahibliyin hesabatlılığı rejiminin həddinin səviyyəsinə əhəmiyyətli dərəcədə fərqli yanaşırlar - hədlər 5%-dan 25 %-dək fərqləndiyini nəzərə alaraq Azərbaycanda hasilat sənayesi üçün təklif edilən tərif aşağıdakı hədləri əhatə edəcək: 5% (SNS-lər) və 20% (fiziki şəxslər).
- 2.7. Bənzər şəkildə, HSŞT-nin son tövsiyyəsinə baxmayaraq bir neçə müqayisə üçün seçilmiş ölkələr tanınmış fond birjalarının listingində olan və ya dövlətin sahib olduğu və ya nəzarət etdiyi şirkətlər üçün xüsusi istisnalar həyata keçirilmişdir.⁶ Bu istisnaların necə geniş qəbul edilib irəlilədiyini görmək üçün gözləmək lazım olduğu üçün, Məsləhətçilər listingə alınmış şirkətlər istisnasının təqdimatını gecikdirməyi və vəziyyətin ictimai benefisiar sahiblik reyestrinin (İBSR) təsis edilməsindən 3-5 il sonra yenidən dəyərləndirilməsini təklif edirlər. Bununla belə Məsləhətçilər, hökumətin sahibi və idarəçisi olduğu hüquqi şəxslərə indidən istisna təqdim etməklə Azərbaycanın liderlik rolunu oynamasını təklif edirlər.
- 2.8. Azərbaycan qanunvericiliyində artıq “benefisiar sahib” və “SNS-lər” üçün Azərbaycan Respublikası Cinayət Yolu ilə Əldə Edilmiş Pul Vəsaitlərinin və ya Digər Əmlakın Leqallaşdırılmasına və Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsinə Qarşı Mübarizə Haqqında Qanun (ÇPYQ Qanunu) və əlaqəli maliyyə xidmətləri qanunlarında tərif olsa da, qabaqcıl beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq adətən tətbiq edilən bu tərif, özü üçün bütün əsas qurucu ünsürləri kifayət qədər müzakirə etmir

Təklif edilən tərif Azərbaycanda hasilat sektoru üçün təklif edilən icbari benefisiar sahibliyin açıqlanması rejimini dəstəkləyəcəkdir. Bu rejim Hökumətin qeyd edilən məlumatın əlçatan edilməsində daha geniş şəffaflığın təmin edilməsi, ictimaiyyətin iştirakının artırılması və vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları ilə əməkdaşlığın gücləndirilməsi ilə bağlı strateji məqsədlərinin və beynəlxalq qabaqcıl təcrübənin tətbiq edilməsi ilə bağlı istəyi ilə uyğun gəlir.⁷

⁶ Müqayisə üçün seçilmiş ölkələr tərəfindən listingdə olan şirkətlərə dair istisnanın qəbul edilməsinin aşkar olaraq aşağı səviyyədə olması tövsiyənin yeni olması faktla və rejimlərin bir çoxu hələ də inkişaf etməsi ilə əlaqədar ola bilər. Lakin, AB-nin 28 Üzv Ölkələri və 51 HSŞT ölkələri (bəzi keçidləri nəzərə alaraq) öz tələblərində/təlimatlarında istisnanı nəzərdə tuturlar. Bu səbəbdən, əksər ölkələr hələ də onları tam olaraq qəbul etməlidirlər. Növbəti faktor icra edən ölkələrin fond birjalarının ya zəruri açıqlamanı tələb etmək üçün kifayət qədər inkişaf etmədiklərinə və ya riayət etmə mədəniyyəti hələ də inkişaf etdiyinə və ya belə istisnadan fayda ala bilən şirkətlərin əksəriyyəti icra edən ölkədə təsis edilmədiyi və ya yerləşmədiyi üçün “tanınmış fond birjalarına” anlayışına uyğun gəlmirlər.

⁷ Hasilat sənayesində şəffaflığın və hesabatlılığın artırılması haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanının preambulasına baxın.

3. Təklif edilən benefisiar sahiblik tərifi

- 3.1. Yerli hüquqi və idarə kontekstini və hökumətin siyasi hədəflərini nəzərə alaraq, diqqət edilməli olan mümkün variantlar əsasında Məsləhətçilər, aşağıda müəyyən olunan benefisiar sahibliyin təfərrüatlı tərif layihəsini təklif ediblər.

1. Benefisiar sahib

Hüquqi şəxsin və ya hüquqi cəhətdən məcburi sövdələşmənin “benefisiar sahib”-i sahibliyin və ya nəzarətin birbaşa və ya dolaylı olmasından asılı olmayaraq son nəticədə bu hüquqi şəxsə və ya hüquqi sövdələşməyə sahib olan və ya ona nəzarət edən fiziki şəxs(lər)dir.

Bu maddənin məqsədləri üçün, əgər bir fiziki şəxs birbaşa və ya dolaylı olaraq:

- a) bir hüquqi şəxsdə payların və ya səsvermə hüququnun 20% və ya daha çox hissəsinə sahibdirsə və ya nəzarət edirsə; və ya
 - b) fiziki şəxs Siyasi Nüfuz Sahibi olduğu təqdirdə, həmin fiziki şəxs hüquqi şəxsdə payların və ya səsvermə hüququnun 5% və ya daha çox hissəsinə sahibdirsə və ya nəzarət edirsə; və ya
 - c) hüquqi şəxsin və ya hüquqi cəhətdən məcburi sövdələşmənin direktorlar şurasının və ya ona ekvivalent orqanının üzvlərinin əksəriyyətini təyin etməyə, təyinat veto qoymağa və ya səlahiyyətlərinə xitam verməyə hüququ varsa; və ya
 - d) a) - c) bəndlərinin tətbiq edilmədiyi hallarda
 - a. hüquqi şəxsə və ya hüquqi cəhətdən məcburi sövdələşməyə; və ya
 - b. hüquqi şəxs olmadığına baxmayaraq a)-dan c)-yə qədər meyarları təmin edəcək trust və ya firmaya
- əhəmiyyətli dərəcədə təsir və ya nəzarət etmək hüququna malikdirsə və ya təsir və ya nəzarət edirsə və ya onlardan əhəmiyyətli iqtisadi fayda əldə edirsə, bu zaman fiziki şəxsin hüquqi şəxsin və ya hüquqi cəhətdən məcburi sövdələşmənin “sahibi olduğu və ya nəzarət etdiyi” hesab edilir.
- e) Hər bir halda agentlər, nominal payçılar, trust idarəçiləri və digər vasitəçilər benefisiar sahib hesab edilmirlər.
 - f) Birgə müəssisə olduğu təqdirdə, müəssisə daxilindəki hər qurum öz benefisiar sahib(lər)ini açıqlamalıdır.

2. “Fiziki şəxs” tələbindən istisnalar:

Əgər dövlət və ya dövlət orqanı, fiziki şəxs olduğu təqdirdə, yuxarıdakı 1 bəndinə əsasən benefisiar sahib hesab edilsə, o halda dövlət və ya dövlət orqanı benefisiar sahibdir.

3. Siyasi Nüfuz Sahibləri:

a) "Siyasi nüfuz sahibi" termini vacib dövlət funksiyalarına malik və ya malik olmuş fiziki şəxs anlamını verir və aşağıdakı şəxsləri, onların ailə üzvlərini və onların yaxın tərəfdaşları kimi tanınan şəxsləri əhatə edir, lakin bununla məhdudlaşmır:

- a. ölkə rəhbərləri, hökumət rəhbərləri, nazirlər, nazir müavinləri və ya köməkçiləri;
- b. parlament və ya oxşar qanunvericilik orqanlarının üzvləri;
- c. siyasi partiyaların idarəedici orqanlarının üzvləri;
- d. ali məhkəmələrin, konstitusiyə məhkəmələrinin və ya müstəsna hallardan başqa şikayət verilə bilinməyən qərarlar qəbul edən digər yüksək-səviyyəli məhkəmə orqanlarının üzvləri;
- e. hesablama palataların və ya mərkəzi bankların idarə orqanlarının üzvləri;
- f. səfirlər, xüsusi işlər üzrə müvəkillər və silahlı qüvvələrin yüksək-rütbəli vəzifəli şəxsləri;
- g. dövlət şirkətlərinin inzibati, idarəetmə və müşahidə şuralarının üzvləri;
- h. beynəlxalq təşkilatların direktorlar şurasının və ya eyni funksiyalı orqanının direktorları, direktor müavinləri və üzvləri.

(a) bəndindən (h) bəndinə kimi qeyd edilən heç bir dövlət funksiyası orta-təbəqəli və ya daha kiçik vəzifəli şəxsləri əhatə etməsi kimi qəbul edilə bilməz

b) Hazırkı 3-cü bəndin məqsədləri üçün "ailə üzvləri " aşağıdakı şəxsləri əhatə edir:

- siyasi nüfuz sahibinin həyat yoldaşı və ya ona bərabər tutulan şəxs;
- siyasi nüfuz sahibinin bacı və qardaşları, uşaqları və nəvələri və onların həyat yoldaşları və ya onlara bərabər tutulan şəxslər belə əlaqələrin bioloji, ögey və ya digər qaydada olmasından asılı olmayaraq;
- siyasi nüfuz sahibinin valideynləri və ya nənə və babaları;

"yaxın tərəfdaşları kimi tanınan şəxslər" aşağıdakıları bildirir:

- siyasi nüfuz sahibləri ilə hüquqi şəxslərin və ya hüquqi sövdələşmələrin birgə benefisiar sahibliyə malik və ya hər hansı digər yaxın biznes əlaqəsi olan fiziki şəxslər;
- siyasi nüfuz sahibinin faktiki gəliri üçün yaradılması məlum olan hüquqi şəxslərin və ya hüquqi sövdələşmələrin yeganə benefisiar sahibliyinə malik fiziki şəxslər.

4. Məsləhətləşmə

- 4.1. Azərbaycanın əhəmiyyətli institusional göstərişlərin mövcud olması ərəfəsində məcburi benefisiar sahiblik rejiminin tətbiq etməklə bu sahədə fikir lideri olmağa nadir imkanı vardır və yaranan qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin buna dair uyğun nümunələri vardır baxmayaraq ki, yanaşma və işlənmə qaydası çevik saxlanılır.
- 4.2. İlk məsləhətləşmə 2019-cu ilin fevral ayına qədər və bu ay ərzində, xüsusilə bu Məsləhətləşmə Sənədinin 3-cü Bölməsində qeyd edilən “benefisiar sahibliyin” təklif edilən tərifinə diqqət edir. Məsləhətləşmə prosesinin məqsədi benefisiar sahiblik ilə əlaqədar müvafiq konsepsiyaları izah edən, həyata keçirilən iş barədə maarifləndirmə vasitəsi ilə dəyişikliyin hərtərəfli idarə edilməsi prosesinin başlanması, hər hansı maraqlı tərəflərin narahatlıqlarının müəyyən edilməsi və Azərbaycan daxilində geniş dəstəyin tapılması olacaq.
- 4.3. Məsləhətləşmə prosesi dəvət edilmiş maraqlı tərəflərin birbaşa ARDNF, HSŞK, AİB və Məsləhətçilərlə qarşılıqlı əlaqədə ola biləcəkləri 2019-cu ilin fevral ayının birinci yarısında Bakıda keçiriləcək plenar məsləhətləşmə tədbiri ilə yekunlaşacaq.
- 4.4. Belə bir tədbirə hazırlıq olaraq ARDNF/HSŞK bütün maraqlı tərəfləri (o cümlədən, hökumət agentlikləri, bizneslər, qeyri hökumət təşkilatları və s.) bu Məsləhətləşmə Sənədinə əlavə olunan Sorğunu üstünlükləri göstərməklə, rəy bildirməklə və/və ya sual verməklə doldurmağa dəvət edir. Sorğu bu Məsləhətçilər tərəfindən hazırlanmış və ARDNF/HSŞK tərəfindən qəbul edilmiş Məsləhətləşmə Sənədi və 1, 2, 3 sayılı Hesabatlarla birlikdə ingilis və Azərbaycan dillərində ictimaiyyətə açıq şəkildə təqdim edilmişdir. Maraqlı tərəflərin rəyləri həmçinin ingilis və Azərbaycan dillərində qəbul ediləcək.⁸
- 4.5. Məsləhətləşmə Sənədi Azərbaycanın hasilat sektorunda benefisiar sahibliyin təklif olunan tərifinin quruluşu ilə bağlı uyğun suallar verir. Digər dəstəkləyici məsələlər və mexanizmlər (məlumatın yoxlanması, icra və cəza məsələləri, benefisiar sahiblik reyestrinin forması və yeri və s. kimi) gələcək məsləhətləşmələrdə müzakirə olunacaq.
- 4.6. Sorğu 10 kateqoriyada 15 spesifik sualdan ibarət olsa da, maraqlı tərəflər hər sualın altında və ya ayrıca olaraq əlavə şərhlər və/və ya suallar verə bilər, eyni zamanda daha da aydınlaşdırmaq üçün sual qaldıra bilərlər. ARDNF/HSŞK bu məsləhətləşməyə cavabları ictimaiyyətə açıq şəkildə paylaşmaq istəyirlər. Əgər hər hansı maraqlı tərəf anonim cavablar vermək

⁸ Sorğunun tamamlanması ilə və ya başqa yolla verilən və ARDNF/HSŞK tərəfindən qəbul edilən bütün cavablar, rəylər və/və ya suallar 25 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixə qədər toplanacaq və 2019-cu ilin fevral ayında Bakıda keçiriləcək plenar məsləhətləşmə tədbirində təqdim ediləcək.

istəyirsə, buradan Məsləhətçilərlə birbaşa əlaqə qurmalıdır: beneficial.ownership@bdo.az.

a. Respondentin məlumatları

- 4.7. Zəhmət olmasa kimin bu sorğunu doldurduğu və kimin fikirlərinin təqdim olunduğu ilə bağlı məlumatları təmin edin. Bu məlumatların alınmasının məqsədi məsləhətləşmə prosesinin etibarlılığını qorumaqdır.
- 4.8. ARDNF/HSSK-nin niyyəti bu məsləhətləşməyə cavabları ictimaiyyətə açıq şəkildə paylaşmaq olduğu üçün zəhmət olmasa sənədi təqdim edən cavablarının anonim, yoxsa ad əsasında ictimaiyyətə açıqlanacağını qeyd edin.

1. Respondentin məlumatları (ZƏHMƏT OLMASA QUTULARI MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN VƏ İŞARƏLƏYİN)

Sual 1	Bu sorğu:		
	• Ad: • Təyinat: • Təşkilat: • Əlaqə məlumatları: ○ Telefon: ○ E-mail:		
	tərəfindən doldurulub.		
	Bu sorğuya cavablar əks etdirir	ŞƏXSİ FİKİRLƏRİMİ	
		TƏŞKİLATIN FİKİRLƏRİNİ	
	Bu sorğuya cavablar ictimaiyyətə açıqlana bilər	ANONİM QAYDADA	
AD ƏSASINDA			
İmza/Ad			
Yer/Tarix			

b. Sahiblik və idarə məsələsi – həm birbaşa, həm də dolaylı

- 4.9. Məsləhətçilər tərəfindən yoxlanılan bütün təşkilati və milli təriflər benefisiar sahibə yalnızca hüquqi şəxsin sahibi kimi deyil, həmçinin hüquqi sahiblik olmasa da, şəxsə idarə/təsir gücü verən tənzimləmə və vəziyyətlərin (məsələn namizədlik, daşıyıcı səhmlər, əmanət və əmanət kimi tənzimləmələr, hamilik və s.) olduğunu nəzərə alaraq hüquqi şəxsi idarə edənlərə də istinad ehtiva edir. Bu maliyyə mənfəətinin hara istiqamətləndiyini idarə edə bilən fərdlərin açıqlanmasına imkan yaratdığı üçün benefisiar sahibliyin açıqlanmasının mühüm cəhətidir. Şirkətin həqiqi idarəçilərinin açıqlanması həmçinin onların direktor namizədlərinin arxasında gizlənməsinin qarşısını almağı hədəfləyir.
- 4.10. Benefisiar sahiblik təriflərinin digər bir ortaq ünsürü həm birbaşa, həm də dolaylı sahiblik və idarəyə istinaddır. Bu benefisiar sahibliyi hüquqi sahiblikdən ayırdığı üçün benefisiar sahibliyin əsas cəhətlərindəndir. Bu

cəhət şirkətlərdə əsasən şirkətlər, əmanətlər və fərdlərdən ibarət sahiblik və ya idarə zənciri olduğu həqiqətini əks etdirir.

2. Sahiblik və İdarə məsələsi – həm birbaşa, həm də dolaylı (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN)

Sual 2	Sahiblik və idarənin yuxarıdakı 3.1-ci yarım bölmədə verilən tərfi düzgün əhatə dairəsini əks etdirirmi?
	BƏLİ, BU DÜZGÜN ƏHATƏ DAİRƏSİDİR, ÇÜNKİ:
	XEYR, BU DAR TƏRİFDİR, ÇÜNKİ:
	XEYR, BU GENİŞ TƏRİFDİR, ÇÜNKİ:

c. Benefisiar sahibin “fiziki şəxs” olması barədə ümumi qaydaya istisnalar

- 4.11. Baxmayaraq ki, benefisiar sahibin fiziki şəxs olması barədə geniş yayılmış rəziləşmə var, benefisiar sahibin real şəxs olmadığı iki tip qəbul edilmişdir, YƏNİ “Listinq edilmiş Şirkətlər” və “Hökumətlər və ya Hökumət Orqanları”.
- 4.12. **Listinq edilmiş Şirkətlərə İstisna:** HSŞT, BK və AB-nin tərifləri benefisiar sahibliyin yaranması üçün sahibliyin tanınmış birjada ticarət etməsini təsdiqləmiş şirkətlərə (“Listinq edilmiş Şirkət”) qədər izlənməsi kifayət edir. “Tanınmış birjaların” (BK qaydalarının sözü ilə) siyahısına məhdudiyyət, Listinq edilmiş Şirkətlərə hər hansı istisnanın artıq sərt idarəçilik və şəffaflıq rejimləri tətbiq edilən şirkətlərə verilməsindən əmin olmaq üçündür.
- 4.13. Məsləhətçilər listinqə alınmış şirkətlər istisnasının təqdimatını gecikdirməyi və vəziyyətin ictimai benefisiar sahiblik reyestrinin (İBSR) təsis edilməsindən 3-5 il sonra yenidən dəyərləndirilməsini təklif edirlər. Əgər bu zaman belə bir istisnanın olmamasının hər hansı problemə səbəb olduğu barədə sübut olarsa, bu məsələ müzakirə edilə bilər.⁹

3. Listinq edilmiş Şirkətlərə İstisna (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN)

Sual 3	Listinq edilmiş Şirkət istisnasının təqdim edilməsi nəzərə alınmalıdır.
	İBSR-NİN TƏSİS EDİLMƏSİNDƏN ETİBARƏN, ÇÜNKİ:
	TƏKLİF EDİLDİYİ KİMİ (YƏNİ, İBSR-NİN TƏSİS EDİLMƏSİNDƏN 3-5 İL SONRA), ÇÜNKİ:
	TƏKLİF EDİLƏNDƏN ƏVVƏL/ TƏKLİF EDİLƏNDƏN GEC/ÜMUMİYYƏTLƏ YOX (SEÇİMİNİZİN ALTINDAN XƏTT ÇƏKİN), ÇÜNKİ:

⁹ Listinqdə olan şirkətlərə dair istisnanı qəbul etmək qərara alınsa Məsləhətçilər BK və AB-də olduğu kimi “tanınmış fond birjalarının” siyahısının qəbul edilməsini təklif edirlər. BK-da bu İsraili, Yaponiyanı, Avropa İqtisadi Zonasını, İsveçrə və ABŞ-ın birjalarını daxil edir. Tam siyahı üçün: https://www.stevens-bolton.com/cms/document/The_UK_PSC_Register_Requirements_.pdf

- 4.14. **Hökumətə Aid Şirkətlərə İstisna:** Hökumətlərin və ya hökumət orqanlarının da benefisiar sahib kimi siyahıya alına bilməsi artıq qəbul edilən təcrübə halını alır. Halbuki, nəzərdən keçirilən təriflərdən heç biri açıq şəkildə hökumətə aid şirkətlərə istisna ehtiva etmir, amma yenə də dövlətdə marağı olan fiziki benefisiar sahibi necə təyin etməklə bağlı xüsusi bir istinad yoxdur.

4. Hökumətə Aid Şirkətlərə İstisna (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN)

Sual 4	Azərbaycanın İBSR hökumətə aid şirkətlərə istisna ehtiva etməlidirmi?
	BƏLİ, ÇÜNKİ:
	XEYR, ÇÜNKİ:

d. Siyasi nüfuz sahibləri (SNS-lər) məsələsini necə həll etməli?

- 4.15. Hasilat sənayesində SNS-lərin benefisiar sahibliyinin açıqlanmaması tarixən problemlərə səbəb olmuşdur¹⁰. SNS-lərin açıqlanması hasilat sektorunda benefisiar sahibliyin açıqlanmasının mühüm hissəsidir və həm sənaye, həm vətəndaş cəmiyyəti şəffaflığın artırılması, əsas qərar alan şəxslər tərəfindən maraqların toqquşmasının açıqlanmamasının qarşısının alınması və sektorda etimadın artırılması üçün SNS-lərin daxil edilməsini təşviq edir. Bütün bunların edilməməsi zəif idarəetmənin göstəricisi kimi, səmərəsiz tənzimləmə sisteminin və gizli korrupsiyanın mövcud olması hesab edilir. Bu sahədə aydınlığın olmaması məlumatlar struktursuz şəkildə geniş ictimaiyyətdə yayıldığı halda investor və maliyyəçilərdə inamın itirilməsinə və vətəndaş narahatçılığına səbəb ola bilər.
- 4.16. AB ÇPYQD4-də bu sahədə qabaqcıl təcrübəni əks etdirən və ailə üzvlərinə və ya əlaqəli şəxslərə dair maraqlar kimi məsələləri həll edən və SNS-in kim olduğunu dəqiqliklə təmin edən “siyasi nüfuz sahiblər”in ətraflı tərəfini vermişdir.
- 4.17. ÇPYQD4-ün “siyasi nüfuz sahibi” tərfi belədir:

““Siyasi nüfuz sahibi” termini vacib dövlət funksiyalarına malik və ya malik olmuş fiziki şəxs anlamını verir və aşağıdakı şəxsləri, onların ailə üzvlərini və onların yaxın tərəfdaşları kimi tanınan şəxsləri əhatə edir, lakin bununla məhdudlaşmır:

- (a) ölkə rəhbərləri, hökumət rəhbərləri, nazirlər, nazir müavinləri və ya köməkçiləri;
- (b) parlament və ya oxşar qanunvericilik orqanlarının üzvləri;
- (c) siyasi partiyaların idarəedici orqanlarının üzvləri;

¹⁰ Məsələni baxın: <https://www.nytimes.com/2017/12/20/business/energy-environment/shell-eni-italy-nigeria.html>

- (d) ali məhkəmələrin, konstitusiya məhkəmələrinin və ya müstəsna hallardan başqa şikayət verilə bilinməyən qərarlar qəbul edən digər yüksək-səviyyəli məhkəmə orqanlarının üzvləri;
- (e) hesablama palataların və ya mərkəzi bankların idarə orqanlarının üzvləri;
- (f) səfirlər, xüsusi işlər üzrə müvəkillər və silahlı qüvvələrin yüksək-rütbəli vəzifəli şəxsləri;
- (g) dövlət şirkətlərinin inzibati, idarəetmə və müşahidə şuralarının üzvləri;
- (h) beynəlxalq təşkilatların direktorlar şurasının və ya eyni funksiyalı orqanının direktorları, direktor müavinləri və üzvləri.

(a) bəndindən (h) bəndinə kimi qeyd edilən heç bir dövlət funksiyası orta-təbəqəli və ya daha kiçik vəzifəli şəxsləri əhatə etməsi kimi qəbul edilə bilməz

“ailə üzvləri¹¹” aşağıdakı şəxsləri əhatə edir:

- (a) siyasi nüfuz sahibinin həyat yoldaşı və ya ona bərabər tutulan şəxs;
- (b) siyasi nüfuz sahibinin uşaqları və nəvələri və onların həyat yoldaşları və ya onlara bərabər tutulan şəxslər;
- (c) siyasi nüfuz sahibinin valideynləri və ya nənə və babaları;

belə əlaqələrin bioloji, ögey və ya digər qaydada olmasından asılı olmayaraq.

“yaxın tərəfdaşları kimi tanınan şəxslər” aşağıdakıları bildirir:

- (a) siyasi nüfuz sahibləri ilə hüquqi şəxslərin və ya hüquqi sövdələşmələrin birgə benefisiar sahibliyə malik və ya hər hansı digər yaxın biznes əlaqəsi olan fiziki şəxslər;
- (b) siyasi nüfuz sahibinin faktiki gəliri üçün yaradılması məlum olan hüquqi şəxslərin və ya hüquqi sövdələşmələrin yeganə benefisiar sahibliyinə malik fiziki şəxslər.”

5. a. SNS-lər məsələsi (ZƏHMƏT OLMASA QUTUNU İŞARƏLƏYİN VƏ İZAHINI ŞƏRH QUTUSUNA YAZIN)

Sual 5.a.	SNS-lərə tətbiq olunan ətraflı rejim olmalıdır mı?	BƏLİ	
		XEYR	
	Şərhlər:		

¹¹ ÇPYQD4 tərfi Azərbaycan qanunvericiliyinin hazırkı müddəalarını əks etdirməsini təmin etmək üçün nəvə, nənə, baba, bacı, qardaş və s. istinadların daxil edilməsi ilə dəyişdirilmişdir.

5. b. ÇPYQD4-ə əsasən SNS-in tərfi (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN)

Sual 5.b.	Yuxarıda müəyyən edildiyi kimi, ÇPYQD4-ə əsasən təklif olunan SNS tərifinin əhatə dairəsi Azərbaycan üçün uyğundurmu?
	BƏLİ, BU DÜZGÜN ƏHATƏ DAİRƏSİDİR, ÇÜNKİ:
	XEYR, BU DAR TƏRİFDİR, ÇÜNKİ:
	XEYR, BU GENİŞ TƏRİFDİR, ÇÜNKİ:

e. Hansı sahiblik dərəcəsi benefisiar marağın açıqlanmasına səbəb olmalıdır?

- 4.18. Sahiblik və ya idarə barədə hesabat vermək üçün hədd təriflərə görə dəyişir və əsasən şəxsin SNS olub-olmamasına görə fərqlilik göstərir. Bununla belə, həddin benefisiar sahiblik tərifinin əsas ünsürü olması barədə ümumi razılıq var.
- 4.19. MFVQ və AB hesabat üçün həddin 25% olmasını təklif edir. HSŞT isə 5-25% aralığını təklif etməklə tətbiq edən ölkələrə həddin müəyyən edilməsində rahatlıq verir. Zambiya əvvəlcə hədd müəyyən etməsə də, sonradan 25%-lik həddi qanunvericiliyinə daxil etdi. Qırğızıstan Respublikası 5%-lə başlasa da 10%-də qərarlaşdı. Həm BK, həm də Ukrayna 25%-lik hədd müəyyən edib.
- 4.20. Təklif Azərbaycan üçün 20%-lik ümumi həddir, belə ki, bu Beynəlxalq Maliyyə Hesabat Standartlarında “əhəmiyyətli dərəcədə təsir”-in tərifində və Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsində “asılı” şirkətin tərifində istifadə edilib. Beynəlxalq müqayisəyə əsasən təklif SNS-lər üçün aşağı hədd olaraq 5%-dir.

6. a. Benefisiar marağın açıqlanmasına səbəb olacaq sahiblik dərəcəsi (ZƏHMƏT OLMASA QUTUNU İŞARƏLƏYİN VƏ İZAHINI ŞƏRH QUTUSUNA YAZIN)

Sual 6.a.	Benefisiar sahibliyin açıqlanmasına səbəb olacaq sahiblik həddi nə olmalıdır? Təklif bu həddin 20% olmasıdır.	Minimum olmamalıdır	
		5%	
		10%	
		15%	
		20%	
		25%	
		Digər	
Şərhlər:			

6.b. SNS-lər üçün benefisiar marağın açıqlanmasına səbəb olacaq sahiblik dərəcəsi (ZƏHMƏT OLMASA QUTUNU İŞARƏLƏYİN VƏ İZAHINI ŞƏRH QUTUSUNA YAZIN)

Sual 6.b.	SNS-lər üçün benefisiar sahibliyin açıqlanmasına səbəb olacaq sahiblik həddi nə olmalıdır?	Minimum olmamalıdır	
		5%	

	Təklif bu həddin 5% olmasıdır	10%	
		15%	
		20%	
		25%	
		Digər	
Şərhlər:			

f. Hesabatın dəqiqlik dərəcəsi

- 4.21. Bənzər olaraq sahibliyin dərəcəsi barədə hesabatın dəqiqlik dərəcəsi də fərqlənir. Tətbiq edən ölkələrdə ümumi təcrübə dərəcəsinin həddi aşdığı yerlərdə sahibliyin dərəcəsinin dəqiq açıqlanmasıdır.
- 4.22. BK sahibliyin və ya idarənin açıqlanmasını üç hissədə tələb edir. Məsələn, əgər benefisiar sahibin 30%-dən çox marağı var, onlar “25-50%” açıqlayacaqlar. Bu sahibliyin ölçüsünün aydınlığını azaldır və sahibliyin dəqiq dərəcəsini hər zaman bilmək mümkün olmur. Azərbaycan üçün təklif mövcud maraq dərəcəsinin açıqlanmasıdır.

6.c. Hesabatın dəqiqlik dərəcəsi (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN)

Sual 6.c.	Benefisiar sahibdən dəqiq sahiblik dərəcəsini açıqlaması, ya sadəcə olaraq maraq dərəcəsinin daxil olduğu hissəni göstərməsi tələb olunmalıdır (məsələn, <25%, 25-50%, 50-75%, 75-100%)?
	BƏLİ, DƏQIQ MARAQ DƏRƏCƏSİNİ GÖSTƏRMƏSİ TƏLƏB OLUNUR, ÇÜNKİ:
	XEYR, BENEFİSİAR SAHİBLİYİ HİSSƏLƏR DAXİLİNDƏ GÖSTƏRMƏK KİFAYƏT EDİR, ÇÜNKİ:
	ƏGƏR XEYR DEYİRSİNİZSƏ, TƏKLİF OLUNAN HİSSƏLƏR BELƏ OLMALIDIR:

g. Benefisiar sahibliyin açıqlanması hansı hüquqi şəxslərə tətbiq edilməlidir?

- 4.23. MFVQ və AB-nin Benefisiar Sahiblik rejimləri bütün iqtisadiyyata tətbiq edilsə də və bir sıra yurisdiksiya HSŞT tərəfindən bütün iqtisadiyyat üzrə rejimlərə (məsələn Ukrayna, BK və s.) hərəkətə gətirən qüvvəni istifadə etsə də, HSŞT 2016 Standartı yalnız tətbiq edən ölkələrdəki hasilat sənayelərinə tətbiq edilir.
- 4.24. ÇPYQ Qanunu və Nazirlər Kabinetinin 6 iyun 2018-ci il tarixli, 252 nömrəli Qərarına uyğun olaraq İBSR Azərbaycanın hasilat sektoruna, o cümlədən, mədən, kəşfiyyat, hasilat, və hasilat mallarının toplu emalı, saxlanması, marketinqi və ya toplu nəqli sektorlarını nəzərdə tutduğu (“upstream” və “midstream”) subsektorlarına tətbiq edilməsi məsləhət görülür. Bu ARDNŞ/HSŞK-nin mandatına daxildir, bununla yanaşı Azərbaycanın

iqtisadiyyatının əhəmiyyətli hissəsinə xitab edir.¹² İlk məsləhətləşmə zamanı müsahibə alınanlar arasında təşəbbüsün həcmindən artıq iddialı olmaması barədə ümumi razılıq var idi, hərçənd dəyəri sübut edildikdən sonra onu artırmaq da olar.

7.a. Benefisiar sahibliyin açıqlanması rejiminin subyekti olan hüquqi şəxslərin növləri (ZƏHMƏT OLMASA QUTUNU İŞARƏLƏYİN VƏ MÜVAFİQ QAYDADA İZAHINI YAZIN)

Sual 7.a.	Hansı hüquqi şəxslər benefisiar sahibliyin açıqlanması rejiminin subyekti olmalıdır?		
	Neft, qaz və ya mədən hasilatı hüququ üçün ərizəçi və bütün hüquq sahibləri	BƏLİ	
		XEYR	
	Hasilat mallarının toplu emalı, saxlanması, marketinqi və ya toplu nəqli hüququnun alınması üçün müraciət edən və bu hüququn mövcud sahibləri	BƏLİ	
		XEYR	
	Azərbaycanda xidmətlərin məcmu müqavilə dəyəri illik 10,000,000 ABŞ dollarından çox olan və ya uğurlu olduğu təqdirdə olacaq yuxarıda qeyd edilən bir və ya daha çox şəxsə xidmət verən hər hansı mövcud və ya niyyətli podratçı və ya subpodratçı	BƏLİ	
		XEYR	
Şərhlər:			

7.b. Benefisiar sahibliyin açıqlanması rejiminin subyekti olan hüquqi şəxslər (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN)

Sual 7.b.	Benefisiar sahibliyin açıqlanması rejimi Azərbaycanda və ya xarici qeydiyyatda olmasından asılı olmayaraq qeyd edilən sektorda fəaliyyət göstərən bütün hüquqi şəxslərə tətbiq edilməlidirmi?	
	Bəli, Azərbaycanda və ya xarici qeydiyyatda olub, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən hüquqi şəxslərdən hesabat verməyi tələb olunmalıdır, çünki:	
	Xeyr, yalnız Azərbaycanda qeydiyyatda olan hüquqi şəxslərdən hesabat verməyi tələb olunmalıdır, çünki:	

4.25. müqayisə edilən ölkələrdən bəziləri icbari açıqlama rejimini şirkətlərin və hüquqi şəxslərin benefisiar sahibləri ilə məhdudlaşdırsa da (məsələn BK), digərləri (məsələn Monqolustan) rejimi daha da genişləndirir. Azərbaycan qanunvericiliyinin ortaya çıxan təbiəti, mövcud ÇPYQ Qanunundakı tərifdən göründüyü kimi və yeni icbari açıqlama rejimindən qaçış olmamasından əmin olmaq məqsədilə Məsləhətçilər yeni rejimin yalnız korporativ və ya hüquqi şəxslərlə məhdudlaşmamasını, bunun əvəzinə hasilat sektorunda hüquqi məsuliyyət yükləyən razılaşmaları da əhatə edəcək şəkildə genişlənməsini təklif etdilər. Bu, fərdlər arasında qərarlaşdırılan razılaşmaların və ya "hüquqi şəxslərin" benefisiar sahiblərinin açıqlanması tələbi ilə əldə edilə bilməyən digər orqanların əldə edilməsinə və bənzər öhdəliklərin tətbiq edilməsinə təminat yaradacaq. Bu tip strukturlara

¹² Hasilat sənayesinin Azərbaycanın ümumi daxili məhsuluna töhfəsi təxminən 45%-dir - <https://www.nordeatrade.com/en/explore-new-market/azerbaijan/economical-context>

kəşfiyyat və hasilat sektorunda daha az rast gəlinə də, maliyyə və digər öhdəliklərin həcmnin xüsusi məqsədli şirkətlərin istifadəsindən yararlandığı yerlərdə bu daha çox nəqliyyat və saxlama sektoruna uyğun ola bilər və bu, tam şəffaflığı artırmalı və müvafiq məlumatın hesabatının verilməsi ilə təşfiq etməli olan ehtiyatlılıq tədbiri hesab edilir.

7.c. Benefisiar sahibliyin açıqlanması rejiminin subyekti olan hüquqi məsuliyyət yükləyən razılaşmalar (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN)

Sual 7.c.	Benefisiar sahibliyin açıqlanması rejimi hüquqi məsuliyyət yükləyən razılaşmalara tətbiq edilməlidirmi?
	Bəli, çünki:
	Xeyr, çünki:

5. İrəliyə baxış – növbəti mərhələlərdə nəzərə alınmalı olan digər məsələlər

- 5.1. Bu hesabatın diqqəti təklif olunan benefisiar sahiblik tərifinə yönəlsə də, Məsləhətçilər gələcək hesabatlarda müzakirə edilməli olan bəzi növbəti məsələləri qeyd edirlər.

a. Qanunvericilikdə tətbiqetmə metodu

- 5.2. Aydınır ki, benefisiar sahibliyin açıqlanması rejiminin effektiv olması üçün hüquqi öhdəlik olmalıdır. Bəzi ölkələr, (məsələn Ukrayna) digərləri mövcud qanunları dəyişdirdiyi halda, benefisiar sahibliyin açıqlanmasını tətbiq etmək üçün ayrıca qanunlar təqdim ediblər.

b. Hansı məlumatlar toplanmalıdır?

- 5.3. Toplanmalı olan məlumatın növündə ümumi razılıq olsa da, “benefisiar sahibliyin” tərifində olduğu kimi bütün rejimlər tərəfindən razılaşdırıla bilən yeganə standart yoxdur. Bura daxil ola bilər: ad; doğum ayı və ili; milliyyəti; yaşadığı ölkə; idarənin təbiəti; marağın həcmi; milli eyniyyət nömrəsi və yaşayış ünvanı.

c. Açıq ya məhdud giriş?

- 5.4. Benefisiar sahiblik məlumatlarının ictimaiyyətə açıq və ya girişin məhdud olması – ola bilsin ki, yalnız dövlət agentliklərinə və qanuni marağı olan digər şəxslərə açıq olması barədə suala konkret yanaşma yoxdur.

d. Əgər giriş açıqdırsa təhlükəsizlik barədə məntiqi narahatlığı olanlar üçün istisna olmalıdırmı?

- 5.5. Əgər reyestri girişə açıq etmək barədə qərar varsa bəzi şəxslərin yaşadıkları ölkə və adres kimi müəyyən şəxsi məlumatlarının ictimaiyyətə açıqlanması barədə ağlabatan narahatlıqları ola bilər. Hərçənd bu narahatlıqlar onların məlumatlarının dövlət orqanlarına açıqlanmaması mənasına gəlməsə də, sadəcə olaraq bu məlumatlar münasib şəraitlərdə ictimaiyyətə açıq olmamalıdır.

8. Digər məsələlər (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ RƏY BİLDİRİN)

Sual 8	Bu irəli görüşlü məsələlər xüsusilə ikinci məsləhətləşmə mərhələsində həll ediləcək. Buna baxmayaraq, biz bu mövzu ilə bağlı ilkin fikirləri qəbul etməyə şad olarıq.
	a. Azərbaycan qanunvericiliyinə tətbiq barədə rəylər:
	b. Hansı məlumatın toplanmalı olduğu barədə rəylər:
	c. Məlumatlara açıq giriş barədə rəylər:
	d. Təhlükəsizlik məsələləri barədə rəylər:

e. Nisbi əhəmiyyət

- 5.6. Hərçənd hər bir effektiv benefisiar sahibliyin açıqlanması rejimi yuxarıdakı bütün qurucu ünsürlərin nəzərə alınmasını istəsə də, müxtəlif maraqlı tərəflər müxtəlif ünsürləri digərlərindən daha əhəmiyyətli və ya kritik qiymətləndirə bilərlər.

9. Benefisiar sahibliyin açıqlanmasının qurucu ünsürləri (ZƏHMƏT OLMASA QƏBUL EDİLƏN NİSBİ ƏHƏMİYYƏT SIRASINA GÖRƏ SIRALAYIN VƏ MÜVAFIQ QAYDADA RƏY QUTUSUNA İZAHATINI YAZIN)

Sual 9	Benefisiar sahibliyin açıqlanmasının qurucu ünsürlərinin aşağıda göstərilən siyahısını əhəmiyyət dərəcəsinə görə 1-dən (ən əhəmiyyətli) 10-a (ən az əhəmiyyətli) qədər sıralayın. ZƏHMƏT OLMASA HƏR RƏQƏMİ YALNIZ BİR DƏFƏ İSTİFADƏ EDİN.	
	1. Sahibliklə birlikdə "idarənin" daxil edilməsi. (Sual 2)	
	2. Birjada listing edilmiş şirkətlərə istisna. (Sual 3)	
	3. Hökumətə aid şirkətlərə istisna. (Sual 4)	
	4. SNS-in əhatə dairəsi və tərfi. (Sual 5.a. və 5.b.)	
	5. Benefisiar marağın açıqlanması dərəcəsi, o cümlədən SNS-lər (Sual 6.a. və 6.b.)	
	6. Hesabatın dəqiqlik dərəcəsi. (Sual 6.c.)	
	7. Hesabat verməyi tələb olunan şirkətlər və hüquqi razılaşmalar (Sual 7.a., 7.b. və 7.c.)	
	8. Qanunvericiliyə ehtiyac (Sual 8.a.)	
	9. Benefisiar sahib barədə toplanan məlumatın əhatə dairəsi (Sual 8.b.)	
	10. Benefisiar sahiblik məlumatlarının ictimaiyyətə açıq olması və təhlükəsizlik məsələləri (Sual 8.c. və 8.d.)	
ŞƏRHLƏR:		

f. İmkan yaradan və məhdudlaşdıran faktorlar

- 5.7. Azərbaycanın hasilat sənayesi üçün BSYX-nin uğur dərəcəsi və tətbiq edilə biləcəyi sürət yəqin ki, müxtəlif faktorlara əsaslanacaq (məsələn mövcud qanunvericilik və qayda, dövlət dəstəyinin səviyyəsi və siyası hədəflər, ictimai maraq qrupları tərəfindən geniş əsaslı satın alma, artırılmış şəffaflıq və idarəçilik üçün kasad yerli və xarici investisiya və maliyyə mənbələri üçün yarışmada beynəlxalq təzyiq, müsbət və ya mənfə press/ictimai rəy cəlb edən tədbirlərin və ya hadisələrin üzə çıxması və s.). Bəzi faktorlar imkan yaran faktorlar kimi (qavrana bilər) məqsəduyğun və uğurlu BSYX tətbiqinə dəstək verəcək, digərləri isə məhdudlaşdıran faktorlar kimi (qavrana bilər) onun tətbiqinə maneələr çıxara bilər. Məhdudlaşdıran faktorların təsirini yumşaltmaqla imkan yaradan faktorları gücləndirmək dəyişikliyin idarə

edilməsində başlıca ünsürdür. Amma ilk maneə bu ünsürlərin (qavranan) müəyyən edilməsidir.

10. Ən əsas üç imkan yaradan və məhdudlaşdıran ünsürlər (ZƏHMƏT OLMASA DOLDURUN VƏ MÜVAFİQ QAYDADA İZAHATINI YAZIN)

Sual 10	Size görə ən əsas üç imkan yaradan və məhdudlaşdıran ünsürlər hansılardır?
	1 saylı imkan yaradan faktor: Çünki:
	2 saylı imkan yaradan faktor: Çünki:
	3 saylı imkan yaradan faktor: Çünki:
	1 saylı məhdudlaşdıran faktor: Çünki:
	2 saylı məhdudlaşdıran faktor: Çünki:
	3 saylı məhdudlaşdıran faktor: Çünki:

6. Sorğunun təqdim edilməsi

6.1. Sorğunun tamamlanması ilə və ya başqa yolla verilən və ARDNF/HSŞK tərəfindən qəbul edilən bütün cavablar, rəylər və/və ya suallar 25 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixə qədər toplanacaq və 2019-cu ilin fevral ayında Bakıda keçiriləcək plenar məsləhətləşmə tədbirində təqdim ediləcək. Təqdimat həmçinin maraqlı tərəflərin qaldırdığı suallar və məsələləri əhatə edəcək.

6.2. Sorğular təqdim edilməlidir:

beneficial.ownership@bdo.az
surəti: bbayramov@oilfund.az

**TA-9106 AZE: AZƏRBAYCANDA HASILAT SƏNAYESİNDƏ BENEFİSİAR
SAHİBLİK MƏLUMATLARININ AÇIQLANMASINA DAİR YOL
XƏRİTƏSİNİN TƏTBİQİNƏ DƏSTƏK (49451-001)**

SORĞU: BENEFİSİAR SAHİBLİYİN TƏRİFİ LAYİHƏSİ

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MALİYYƏ NAZİRLİYİ
(İCRAÇI AGENTLİK)**

və

**AZƏRBAYCAN DÖVLƏT NEFT FONDU
(TƏTBİQ EDƏN AGENTLİK)
Üçün Tərtib Olunub.**

Tərəfindən Tərtib Olunub.

28 Noyabr 2018-ci il

**ZƏHMƏT OLMASA SORĞUNU TAMAMLAYIN VƏ BU ADRESƏ
TƏQDİM EDİN:**

**beneficial.ownership@bdo.az
surəti: bbayramov@oilfund.az**

25 YANVAR 2019-CU İL TARİXİNDƏ VƏ YA DAHA ƏVVƏL

ARDNF/HSŞK TƏRƏFİNDƏN QƏBUL EDİLMƏ TARİXİ:

**Bu Sorğudakı istinadlar 28 Noyabr 2018-ci il tarixli Məsləhətləşmə Sənədindəki müvafiq
hissələrə uyğun gəlir**

a. Respondentin məlumatları

1. Respondentin məlumatları (ZƏHMƏT OLMASA QUTULARI MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN VƏ İŞARƏLƏYİN — 4.7 – 4.8-ci paraqraflara baxın)

Sual 1	Bu sorğu:		
	• Ad: • Təyinat: • Təşkilat: • Əlaqə məlumatları: ○ Telefon: ○ E-mail:		
	tərəfindən doldurulub.		
	Bu sorğuya cavablar əks etdirir	ŞƏXSİ FİKİRLƏRİMİ	
		TƏŞKİLATIN FİKİRLƏRİNİ	
	Bu sorğuya cavablar ictimaiyyətə açıqlana bilər	ANONİM QAYDADA	
AD ƏSASINDA			
İmza/Ad			
Yer/Tarix			

b. Sahiblik və idarə məsələsi – həm birbaşa, həm də dolaylı

2. Sahiblik və idarə məsələsi – həm birbaşa, həm də dolaylı (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN – 4.9 - 4.10-cu paraqraflara baxın)

Sual 2	Sahiblik və idarənin yuxarıdakı 3.1-ci yarımbölmədə verilən tərifə düzgün əhatə dairəsini əks etdirirmi?
	BƏLİ, BU DÜZGÜN ƏHATƏ DAİRƏSİDİR, ÇÜNKİ:
	XEYR, BU DAR TƏRİFDİR, ÇÜNKİ:
	XEYR, BU GENİŞ TƏRİFDİR, ÇÜNKİ:

c. Benefisiar sahibin “fiziki şəxs” olması barədə ümumi qaydaya istisnalar

3. Listing edilmiş Şirkətlərə İstisna (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN – 4.11 - 4.13-cü paraqraflara baxın)

Sual 3	Listing edilmiş Şirkət istisnasının təqdim edilməsi nəzərə alınmalıdır.
	İBSR-NİN TƏSİS EDİLMƏSİNDƏN ETİBARƏN, ÇÜNKİ:
	TƏKLİF EDİLDİYİ KİMİ (YƏNİ, İBSR-NİN TƏSİS EDİLMƏSİNDƏN 3-5 İL SONRA), ÇÜNKİ:
	TƏKLİF EDİLƏNDƏN ƏVVƏL/ TƏKLİF EDİLƏNDƏN GEC/ÜMUMİYYƏTLƏ YOX (SEÇİMİNİZİN ALTINDAN XƏTT ÇƏKİN),ÇÜNKİ:

4. Hökumətə Aid Şirkətlərə İstisna (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN – 4.14-cü paraqrafa baxın)

Sual 4	Azərbaycanın İBSR hökumətə aid şirkətlərə istisna ehtiva etməlidirmi?
	BƏLİ, ÇÜNKİ:
	XEYR, ÇÜNKİ:

d. Siyasi nüfuz sahibləri (SNS-lər) məsələsini necə həll etməli?

5. a. SNS-lər məsələsi (ZƏHMƏT OLMASA QUTUNU İŞARƏLƏYİN VƏ İZAHINI ŞƏRH QUTUSUNA YAZIN — 4.15 - 4.17-ci paraqraflara baxın)

Sual 5.a.	SNS-lərə tətbiq olunan ətraflı rejim olmalıdır mı?	BƏLİ	
		XEYR	
	Şərhlər:		

5.b. ÇPYQD4-ə əsasən SNS-in tərfi (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN – 4.15 - 4.17-ci paraqraflara baxın)

Sual 5.b.	Yuxarıda müəyyən edildiyi kimi, ÇPYQD4-ə əsasən təklif olunan SNS tərifinin əhatə dairəsi Azərbaycan üçün uyğundur mu?		
	BƏLİ, BU DÜZGÜN ƏHATƏ DAİRƏSİDİR, ÇÜNKİ:		
	XEYR, BU DAR TƏRİFDİR, ÇÜNKİ:		
	XEYR, BU GENİŞ TƏRİFDİR, ÇÜNKİ:		

e. Hansı sahiblik dərəcəsi benefisiar marağın açıqlanmasına səbəb olmalıdır?

6. a. Benefisiar marağın açıqlanmasına səbəb olacaq sahiblik dərəcəsi (ZƏHMƏT OLMASA QUTUNU İŞARƏLƏYİN VƏ İZAHINI ŞƏRH QUTUSUNA YAZIN — 4.18 - 4.19-cu paraqraflara baxın)

Sual 6.a.	Benefisiar sahibliyin açıqlanmasına səbəb olacaq sahiblik həddi nə olmalıdır? Təklif bu həddin 20% olmasıdır.	Minimum olmamalıdır	
		5%	
		10%	
		15%	
		20%	
		25%	
		Digər	
Şərhlər:			

- 6.b. SNS-lər üçün benefisiar marağın açıqlanmasına səbəb olacaq sahiblik dərəcəsi (ZƏHMƏT OLMASA QUTUNU İŞARƏLƏYİN VƏ İZAHINI ŞƏRH QUTUSUNA YAZIN — 4.18 - 4.19-cu paraqraflara baxın)

Sual 6.b.	SNS-lər üçün benefisiar sahibliyin açıqlanmasına səbəb olacaq sahiblik həddi nə olmalıdır? Təklif bu həddin 5% olmasıdır	Minimum olmamalıdır	
		5%	
		10%	
		15%	
		20%	
		25%	
		Digər	
Şərhlər:			

f. Hesabatın dəqiqlik dərəcəsi

6.c. Hesabatın dəqiqlik dərəcəsi (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN — 4.20 - 4.21-ci paraqraflara baxın)

Sual 6.c.	Benefisiar sahibdən dəqiq sahiblik dərəcəsini açıqlaması, ya sadəcə olaraq maraq dərəcəsinin daxil olduğu hissəni göstərməsi tələb olunmalıdır (məsələn, <25%, 25-50%, 50-75%, 75-100%)?
	BƏLİ, DƏQIQ MARAQ DƏRƏCƏSİNİ GÖSTƏRMƏSİ TƏLƏB OLUNUR, ÇÜNKİ:
	XEYR, BENEFİSİAR SAHİBLİYİ HİSSƏLƏR DAXİLİNDƏ GÖSTƏRMƏK KİFAYƏT EDİR, ÇÜNKİ:
	ƏGƏR XEYR DEYİRSİNİZSƏ, TƏKLİF OLUNAN HİSSƏLƏR BELƏ OLMALIDIR:

g. Benefisiar sahibliyin açıqlanması hansı hüquqi şəxslərə tətbiq edilməlidir?

7. a. Benefisiar sahibliyin açıqlanması rejiminin subyekti olan hüquqi şəxslərin növləri (ZƏHMƏT OLMASA QUTUNU İŞARƏLƏYİN VƏ MÜVAFİQ QAYDADA İZAHINI YAZIN — 4.22 - 4.23-cü paraqraflara baxın)

Sual 7.a.	Hansı hüquqi şəxslər benefisiar sahibliyin açıqlanması rejiminin subyekti olmalıdır?		
	Neft, qaz və ya mədən hasilatı hüququ üçün ərizəçi və bütün hüquq sahibləri	BƏLİ	
		XEYR	
	Hasilat mallarının toplu emalı, saxlanması, marketinqi və ya toplu nəqli hüququnun alınması üçün müraciət edən və bu hüququn mövcud sahibləri	BƏLİ	
		XEYR	
	Azərbaycanda xidmətlərin məcmu müqavilə dəyəri illik 10,000,000 ABŞ dollarından çox olan və ya uğurlu olduğu təqdirdə olacaq yuxarıda qeyd edilən bir və ya daha çox şəxsə xidmət verən hər hansı mövcud və ya niyyətli podratçı və ya subpodratçı	BƏLİ	
		XEYR	
Şərhlər:			

7.b. Benefisiar sahibliyin açıqlanması rejiminin subyekti olan hüquqi şəxslər (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN — 4.22 - 4.23-cü paraqraflara baxın)

Sual 7.b.	Benefisiar sahibliyin açıqlanması rejimi Azərbaycanda və ya xarici qeydiyyatda olmasından asılı olmayaraq qeyd edilən sektorda fəaliyyət göstərən bütün hüquqi şəxslərə tətbiq edilməlidirmi?
	Bəli, Azərbaycanda və ya xarici qeydiyyatda olub, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən hüquqi şəxslərdən hesabat verməyi tələb olunmalıdır, çünki:
	Xeyr, yalnız Azərbaycanda qeydiyyatda olan hüquqi şəxslərdən hesabat verməyi tələb olunmalıdır, çünki:

7.c. Benefisiar sahibliyin açıqlanması rejiminin subyekti olan hüquqi məsuliyyət yükləyən razılaşmalar (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ QAYDADA DOLDURUN — 4.24-cü paraqrafa baxın)

Sual 7.c.	Benefisiar sahibliyin açıqlanması rejimi hüquqi məsuliyyət yükləyən razılaşmalara tətbiq edilməlidirmi?
	Bəli, çünki:
	Xeyr, çünki:

h. İrəliyə baxış – növbəti mərhələlərdə nəzərə alınmalı olan digər məsələlər

8. Digər məsələlər (ZƏHMƏT OLMASA MÜVAFİQ RƏY BİLDİRİN — 5.1 – 5.4-cü paraqraflara baxın)

Sual 8	Bu irəli görüşlü məsələlər xüsusilə ikinci məsləhətləşmə mərhələsində həll ediləcək. Buna baxmayaraq, biz bu mövzu ilə bağlı ilkin fikirləri qəbul etməyə şad olarıq.
	Azərbaycan qanunvericiliyinə tətbiq barədə rəylər:
	Hansı məlumatın toplanmalı olduğu barədə rəylər:
	Məlumatlara açıq giriş barədə rəylər:
	Təhlükəsizlik məsələləri barədə rəylər:

9. Benefisiar sahibliyin açıqlanmasının qurucu ünsürləri (ZƏHMƏT OLMASA QƏBUL EDİLƏN NİSBİ ƏHƏMİYYƏT SİRASINA GÖRƏ SİRALAYIN VƏ MÜVAFİQ QAYDADA RƏY QUTUSUNA İZAHATINI YAZIN — 5.6-cı paragrafa baxın)

Sual 9	Benefisiar sahibliyin açıqlanmasının qurucu ünsürlərinin aşağıda göstərilən siyahısını əhəmiyyət dərəcəsinə görə 1-dən (ən əhəmiyyətli) 10-a (ən az əhəmiyyətli) qədər sıralayın. ZƏHMƏT OLMASA HƏR RƏQƏMİ YALNIZ BİR DƏFƏ İSTİFADƏ EDİN.	
	1. Sahibliklə birlikdə "idarənin" daxil edilməsi. (Sual 2)	
	2. Birjada listing edilmiş şirkətlərə istisna. (Sual 3)	
	3. Hökumətə aid şirkətlərə istisna. (Sual 4)	
	4. SNS-in əhatə dairəsi və tərfi. (Sual 5.a. və 5.b.)	
	5. Benefisiar marağın açıqlanması dərəcəsi, o cümlədən SNS-lər (Sual 6.a. və 6.b.)	
	6. Hesabatın dəqiqlik dərəcəsi. (Sual 6.c.)	
	7. Hesabat verməyi tələb olunan şirkətlər və hüquqi razılaşmalar (Sual 7.a., 7.b. və 7.c.)	
	8. Qanunvericiliyə ehtiyac (Sual 8.a.)	
	9. Benefisiar sahib barədə toplanan məlumatın əhatə dairəsi (Sual 8.b.)	
	10. Benefisiar sahiblik məlumatlarının ictimaiyyətə açıq olması və təhlükəsizlik məsələləri (Sual 8.c. və 8.d.)	
	ŞƏRHLƏR:	

10. Ən əsas üç imkan yaradan və məhdudlaşdıran ünsürlər (ZƏHMƏT OLMASA DOLDURUN VƏ MÜVAFİQ QAYDADA İZAHATINI YAZIN — 5.7-ci paragrafa baxın)

Sual 10	Size görə ən əsas üç imkan yaradan və məhdudlaşdıran ünsürlər hansılardır?
	1 saylı imkan yaradan faktor: Çünki:
	2 saylı imkan yaradan faktor: Çünki:
	3 saylı imkan yaradan faktor: Çünki:
	1 saylı məhdudlaşdıran faktor: Çünki:
	2 saylı məhdudlaşdıran faktor: Çünki:
	3 saylı məhdudlaşdıran faktor: Çünki:

**ZƏHMƏT OLMASA SORĞUNU TAMAMLAYIN VƏ BU
ADRESƏ TƏQDİM EDİN:**

**beneficial.ownership@bdo.az
surəti: bbayramov@oilfund.az**

25 YANVAR 2019-CU İL TARİXİNDƏ VƏ YA DAHA ƏVVƏL